Türkiye Diyanet Vakfı **40**. yılında kuruluş tarihi olan **13 Mart**'ı "**Uluslararası İyilik Ödülleri günü** ilan etmiştir.

2015 yılında ilk programını düzenlemiş ve iyilik sahiplerine ödüllerini vermiştir.

Mekkede yazı bilenlerin **17** kişi.
kadınlar arasında Hz. **Hafsa, Ümmü Külsüm binti Ukbe, Kerime Binti Mikdad** yazı biliyorlardı.
Hz. **Aişe** ve **Ummu Seleme** okuyor fakat yazamıyorlardı.
Kuranın diğer isimleri:
a) **el-Kitâb**: Bu lafız Kur'ânda **230** defa geçmektedir.
b) **Ummu'l-Kitâb**: Bu kelime Kur'ânda bir kaç manada kullanılmaktadır.
c) **el-Furkan**: Hâk ile batılı tefrik etmek, ayırmak, felah, selâmet manasına olan bu kelime, Kur'an' Kerimde **6** ayette geçmekte
d) **el- mesani**: Kur'ânda hikmetler, kıssalar ve mevizeler tekrar edildiği için **el-mesani** lafzıyle tesmiye edilmiştir.
Bu lafız Kur'- ânda **iki** defa geçmektedir. Bir tefsire göre deilk **yedi uzun sûre**ye de bu isim verilmektedir.
Kur'âna verilen bu isimlerden başka, şu isimler de verilmektedir.:
Kelâm, Nûr, Hüdâ, Rahmet, Şifa, Mev'ize, Zikr, Hikmet, Müheyymin, Hablullâh, Ahsene'l-Hadis, Fasl, Kayyim, Tenzil, Rûh, Vahy, Beyan, Hakk, Urvetu'l-Vüska, Tezkire, Adl, Sıdk, Büşra, Kasas, Belâğ, Mecid, Aziz, Beşir .
Vahy, **gizli konulmak, emretmek, ilham etmek, ima ve işaret etmek, acele etmek, seslenmek, fısıldamak, mektup yazmak**, bilhassa **revelasyon** yapma gibi çeşitli anlamlara gelmektedir.
Kur'an' kerimde çeşitli manalarda kullanılan bu kelimenin içinde bulundukları âyetleri **gayri ilahi** ve **ilahi** olmak üzere iki guruba ay ırabiliriz.
İlahi vahyinde Kur'anda bir kaç çeşidine rastlamaktayız:
1— **Cansız arza** ve **semaya hitâben vaki olan vahyler**:
2— **Canlılardan bal arısına vaki olan vahy**. Buna islâmda **fıtri ilham** denir. Avrupalılar da **içgüdü** (**sevki tabi**) diyorlar.
3) **Meleklere hitaben vaki olan vahy**.
4— Insanlardan Hz. **İsa**nın **havarilerine** ve Hz. **Mûsanın anasına hitaben vaki olan vahiyler**:
5— Hakiki vahiy, Allah Taala tarafından **Peygamberlerine** ve bilhassa Hazreti Muhammede ulaştırılan **vahydir**

Allahın elçisine ilk vahy, uykuda iken **sadık rü'ya** ile başlanır.
Kur'anın iki nüzûlü olduğu ortaya çıkmaktadır.
Biri **el-Levhi'l-Mahfuz**'dan dünya semasına (**Beytu'l-Izzete**) **inzâl**dir.
İkincisi de oradan Cibril vasıtasıyla Hazreti Peygamberin kalbine **tenzil**dir.
Birinciye **inzal**, ikinciye **tenzil** denir.
O halde **Kur'an kadir gecesinde dünya semâsına toptan inzâl olundu**.
Sonra oradan da 23 sene zarfında zaman aralıklanyle ihtiyaca binaen parça parça indirildi.
inzâ1 tüm olarak indirmeye, tenzil ise cüz cuz indirmeye delalet etmektedir.
Vahyin geliş şekilleri (mertebeleri) :
1—Vahyin ilk şekli, Hazreti Peygamberin uyku halinde iken gördüğü **sadık rüyalar**dır.
2—Hazreti Peygamber uyanık iken melek görünmeksizin **kalbine ilahi vahyi** ilka ederdi.
3- Cebrailin insan (başka bir varyanta göre "feta" delikanlı) suretin de gelip, hazreti Peygambere vahy getirmesidir. Hazreti Peygambere en kolay gelen vahy budur.
Siyer kitabları ekseriya Cibrilin, sahabeden **Dihye**nin suretine girerek geldiğini söyerler
4) çıngırak sesine benzer bir sesle gelmesidir ki, Hazreti Peygambere gelen vahyin en ağır şekli de bu idi ve melek görünmezdi
5) Cebrailin hey'eti aslıyyesiyle görünüp ilahi emri duyurmasıdır. Bu şekilde görünüşü iki şekilde olmuştur.
Birincisi **bi'setin başlangıcıncında** ve **fetreti müteakip Hirâ mağarasında** vuku bulmuştur.
Gördüğü dehşetli manzara karşısında dayanamıyan Hazreti Peygamber, bayılmıştı. İkinciside **Miracda, Sidretül-münteha**'da vaki olmu ştur.
6) Hazreti Peygamber uyanık iken, Allah Taâla ile konuşması şeklinde vuku bulan vahy. **Mirâc gecesinde** namazın farziyyeti ve Bakara süresinin son üç ayetinin vahyedilmesi vasıtasız olmuştur.
7) Cebrâilin, Hazreti Peygambere **uyku halinde iken vahy getirmesi şekli**dir.

Bazı müfessirler-"KeVser" süresinin bu şekilde nazil olduğunu' söylerler.
El-Hadari: Hz. Peygamber ***seferde*** ve **misafirlikte bulunmadığı** zamanlarda nazil olan vahiylerdir. Kur'anın ekserisi bu şekilde nazil olmuştur.
Es-Seferi: Hz. Peygamber seferde, savaşta veya yolculukta bulunduğu esnada nazil olan vahiylerdir.
En-Nehari: Gündüz nazil olan âyetlerdir. İbn Habib Kur'amn ekserisinin bu şekilde vahyedildiğini söyler.
El-Leyli: Geceleyin vahyedilen âyetlerdir.
a) Kıblenin değiştirilmesi hakkındaki âyet (Bakara 144),
Buhâri ve Müslimin, İbn Ömerden naklettikleri bir habere göre, Kubâ mescidinde sabah namazı kılındığı sırada nazil olmuştur.
b)- Ali İmran süresinin sonunun, İbn Hibban ve İbnu'l-Munzir tarafından geceleyin nazil olduğuna dâir bir haber naldedilmektedir.
c) el-Feth süresinin ilk âyetleri, el-Buharideki bir habere göre geceleyin nazil olmuştur.
d) el-Hac süresinin evveli ve el-Kassas süresinin 56. c ı âyeti de gece nazil olmuştur.'
Es- Sayfi: Yaz mevsiminde nazil olan âyetlere bu isim verilmiştir.
a) Cin-Nisa süresinin 176. cı **kelâle** ayeti, yazın Haccatul Veda da nazil olmuştur.
Bu esnada nazil olan diğer ayetler de sayfidir.
b) el-Beyhaki, ed-Delailinde zikretti ğine göre, şiddetli sıcaklar esnasında vuku bulan Tebük gazvesi esnasında nazil olan ayetler gibi.'
EŞ-Şita: Kış mevsiminde nazil olan âyetlerdir.
en-nûr sûresinin 11-26 âyetleri ile Hendek gazvesini anlatan **el-Ahzâb süresi**nin ilgili âyetleri soğuk bir günde nazil olmuştur.'
El- Firâşi: Hz. Peygamber yatağında iken nazil olan ayetlere denir.
(el-Maide, 67) âyeti, ümmü Selemenin yanında iken geceleyin nazil olmuştur.
En-Nevmi: Hz. Peygamber uykuda iken nazil olan vahiylere denir. Müslimin, Enesden rivayetine göre **el-Kevser suresi** böyle nazil olmuştur.
El-Ardi: Hz. Peygamber yeryüzünde iken nazil olan âyetlere denir ki, Kur'anın hemen hemen hepsi bu şekilde indirilmiştir.

Es- Semai: Hz. Peygamber semada iken nazil olan ayetlerdir. Bakara suresinin 285. ci ayeti olan miraçta iken nazil olmuştu.
Mekkede ilk vahy kâtibi Abdullah ibn Sa 'd ibn Ebi Sarh
Medinede ilk vahiy kâtibi Ubeyy ibn Ka'b idi. Ondan sonra da devamlı olarak **Zeyd ibn Sâbit** yapmıştır.
Ali ibn Ebi Tâlib,
Osman ibn Affân,
Amr ibnu'l-As,
Muaviye,
Şurahbil ibn Hasene,
Abdullah ibn sa'd ibn Ebi Sarh,
el-Mugire ibn şube,
Muâz ibn Cebel,
Zeyd ibn Sâbit,
Hanzala ibn er-Rebi',
Ubeyy ibn Ka'b,
Cehm ibn es-Salt ,
el-Hüseyn en-Nemeri.
Bunlardan başka vahy katibliği yapmış şu meşhur şahsiyetleri de zikredebiliriz.
Ebu Bekr,,
Omer ibnu'l-Hattab,
Zübeyr ibmıl-Avvam,
Âmir ibn Fuheyre,
Ebân İbn Said,
Abdullah b. Erkam,
Sâbit b. Kays,
Abdullah b. Zeyd,
Hâlid ibn Velid,
el-AM ibn el-Hadrerni,
Abdullah ibn Ravalıa,
Huzeyfe ibrıu'l-Yeman,
Muhammed ibnu'l-Mesleme.
hurma dalları,
beyaz taşlar,
kürek kemikleri,
işlenmemiş deri,
Bu, kur'ânda zikredilmektedir.
"Tur dağına ve işlenmiş ince deri üzerine yazılmış kitaba yemin

ederim".
Kur'an= **Ebü. Bekr** zamanında **cem'**i esnasında, Zeyd ibn Sabit üzerlerine yazılmış bez parçaları, kemikler, hurma dalları, beyaz ince taşlar üzerine yazıyorlardı diye nakletmektedir.
Peygamber vahyi, kâtiblerine naklediyor, onlar da deri, çanak çömlek parçaları ve hurma yaprakları veya kabukları, devenin kaburga ve kürek kemiklerine yazıyorlardı"
El-müddessir, el - Fâtiha ve **Besmele**nin **ilk nazil** oldu ğunu söyleyenler varsa da, ekseri alimler, **ilk nazil** olan ayetlerin **el-Alak süresi**nin **ilk beş âyeti** olduğunu bildirmektedirler.
Vahyin nasıl başladığını bildiren haber de bunu teyid etmektedir.
Medinede ilk nazil olan Bakara süresidir.
Ayetlerin tertibi **tevkifî**dir,
Nazil olan her ayetin, hangi sürenin neresine konulacağını Hz. Peygamber bilir ve yazılmasını vahy kâtiblerine emrederdi.
Bu hususta **icmai ümmet** vardır. Artık burada rey ve içtihad bahis konusu değildir. Cebrail, ona vahy getirdikçe, her ayetin yerini de söylemiştir.
açık alamet, işaret, nişâne, manalarına gelen bu kelimenin çoğulu **ây** veya **ayat'**dır.
Bir şeyin tanınmasına sebeb olan emmare manasına da kullanılır.
Allah'ın varlığına delalet eden her seye de ayet denilmiştir.
Peygamberlerin hâk olduğunu isbat edici mahiyette olan mucizelere de âyet denebilir. ayet kelimesi ibret manasına da kullanılır.
Kur'an Kerimden bunlara birkaç örnek verelim.
a) âyet **mucize** manasındadır.
b) âyet **alâmat** manasındadır.
c) **ibret** manasındadır.
d) **acib iş** manasmdadır.
e) **burhân** manasındadır.
Bunlardan başka ayet kelimesi arapların dilinde **el-Cemâa** manasını ifade eder.
Bu kelime ıstılah olarak, sürelerin içinde evelinden ve sonundan munkati olan, bir veya birkaç cümleden mürekkeb bir kelamdır.
Son nâzil olan âyet hakkında da tam bir ittifak mevcud de ğildir.
Bu hususda birkaç görüş mevcuttur.
Bu görüş sahiplerinin gösterdikleri her âyet **en son nâzil olan âyet** olmaktadır.

(Bakara 278)
(Bakara 281)
(Nisâ. 176)
(Tevbe 128-129)
(**Nasr** 1-3)
(Mâide 3)
Sürelerin tertibi hususunda islam bilginleri arasında geniş bir ihtilaf vardır.
Bazıları mevcud tertibin Hz. Peygamber tarafından yapıldığını, yani tertibin **tevkifi** olduğunu ileri sürerken, bazıları da, bu tertibin **sahabenin içtihadlarıyle** meydana geldiğini söylemektedirler.
Her iki görüşü uzlaştırıcı mahiyette, bu tertibin kısmen Hz. Peygamber tarafından kısmen de sahabenin içtihadiyle meydana geldi ğini söyleyen üçüncü bir görüş te mevcuttur.
el-Fâtihadan sonra gelen **7 uzun sureye** **es-Seb'u't-Tıval** denir.
Ayetleri **yüzden fazla** veya buna yakın olan surelere **el-Mi'un**, âyetleri **yüzden az** olan sü- relere "**el-Mesani",**
daha sonra kısa ve besmeleli fasılalar çok olan sureler vardır ki bunlara da **el-Mufassal** denir.
el Mufassal da,
et-Tıval (uzun),
el-Avsat (orta),
el-kısar (kısa) diye üç bölüme ayrılır.
Süreler isimlerini, ihtiva ettikleri garib bir kelimeden veya ifade ettikleri manadan alırlar.
Bu bakımdan bazı sürelerin birden fazla ismi vardır.
Fâtiha süresine yirmi kadar isim verilmiştir (Fâtiha,- kitâb, es-Seb'ull-Mesani, Ummul-Kitab, el-Kafiye, el-Esas, ed-Dua.... gibi).
el-Enfal süresinin diğer bir ismi **Bedr**,
İsra suresinin ki ise **Subhân**,
en-Neml'inki **Süleyman**,
Fatırm ki **el-Melâike**dir.
Bazen de iki veya ikiden fazla sürelere müşterek bir isim verilmiştir.
el-**Bakara** ve **Ali İmran** surelerine **ez-Zahravan**,
el - **Falak** ve en-**Nâs** surelerine **el-Muavvizetân** denildiği gibi.
kafirun ve **ihlas** surelerine **mukaşkışeteyn**, **ihlasayn** denir. iki şifa.

Mekki ve Medeni olduğunu gösteren alametler de yok değildir.
1— Kur'anın **15 sûresi**nde **33 defa** geçen **kella** lafzının bulunduğu süreler **Mekkidir**.
"Kur'anın son yarısının ekserisi Mekkede rıâzil oldu.
Mekkelilerin ekserisi mütekebbir kimselerdi.
İşte bu lafızların tekerrürü ile onların durumu reddedilmiş ve onlar tehdit edilmişlerdir."
2—İçinde **secde** bulunan her bir sure **Mekkidir**.
3— **el-Bakara** ve **Aliu Imrân** süreleri hariç-ki bunlar Medenidir başlarında **heca harfleri bulunan süreler** **Mekki**dir.
4— el-Bakara süresi hariç, içinde peygamberlerin ve geçmiş milletlerin **kıssalarından bahseden her süre** **Mekki**dir.
5— **el-Bakara** süresi hariç içinde **Adem** ve **Iblis kıssas**ını ihtiva eden her süre **Mekkid**ir.
6— "**Ya eyyühennasu**" ibaresi bulunan ve "**ya eyyühellezine âmenu**" **bulunmayan** süreler **Mekki**dir.
Aşağıdaki alametleri ihtiva eden sûreler de **Medenidir**
1— ***Hudud*** ve ***miras payları*** (ferâiz) ihtiva eden süreler
2— ***Cihâda izin*** ve cihâd hükümlerini ihtiva eden süreler,
3— **el-Ankebut** süresi hariç, içinde ***münafıklardan bahseden her süre*** **Medeni**dir.
Tahkike göre, el Ankebut süresi Mekkidir. Ancak içinde münafıkların bahsedildiği ***ilk 11 ayeti Medenidir.***
Mekke ehline hitab eden süreler ***kısa*** ve ***vecizdir***ler. Çünkü onun muhatabları fesahât ehli idiler
Medinelilere hitab eden süreler ise, şeriatın yaz'ı ve tatbiki, ibâdât ve muamelât üzerinde durur
Suyüti'ye göre **82** tanesi **Mekki**, **20** tanesi **Medeni** ve geriye kalan **12** tanesi **ihtilaflı**dır.
Ubeyy b. Ka'b'a göre **87** si Mekki, **27** si Medenidir.
Nöldekeye göre **90** Mekki, **24** tanesi de Medenidir.
Mısır Meliki Fuâtın 1342 de ilmi bir heyet tarafından tetkik ettirerek bastırdığı mushafa göre, sürelerin **86** sı Mekki, **28** i Medenidir
Zeyd b. Sâbit,
Mu'âz b. Cebel,
Ubeyy b. Ka'b,
Ebü. Zeyd ,
Ebu'd-Derdâ,

İbn Mes'ud,
Ali ve
Osmandır.
Hz. Osman,
b. Sabit,
Abdullah ibnu'z- Zubeyr,
Sa'id ve
Abdurrahman dan ibaret heyete Kur'anı istinsah etmelerini emre tti.
kelime üzerinde, med, kasr, hareke, sukiin, nokta ve ***irab bakımından olan değişikliğe*** **kıraât** demiştik.
Kırat çeşitleri (bilhassa yedi kırakt) tevâtüre dayanmaktadır.
Tevatüre dayanmayıp, gramere dayanan kiraâtlere şaz kıraat i denir.
Hem sahabenin icmaına ve hem de **tevatür derecesine ulaşan** kiraatın adedi ondur.
el-Kıraatul-Aşr.
Ebû Bekr. b. Miicahid bunlardan daha çok revaç bulan yedi tanesini **el-kıraatu's-seb'a** seçmiştir.
Mütevâtir kıraât imamlarının aralarındaki ihtilaflara **kıraat**, kendilerine mensub râyilerin ihtilaflarına **rivayet**,
diğer ihtilaflara ise **vecih** denilir
üç kiraat şunlardır.
1) **Ebil Amrın kıraâtı**: Bu gün en az kullanılan kıraâttır.
Bu kıraat **Sudan**ın bir kısmında tutunmuş bulunmaktadır.
2) **Nafi kıraâtı**: **Verş** rivayetile olan Nafi kıratı, bugün, Mısır hariç Kuzey Afrikada tutunmuş bulunmaktadır.
Mısırlılar Verşin rivayetini kabul etmekle beraber, daha kolay ve daha pratik oldu ğu için **Hafs**'ın rivayetini kullanmaktadırlar.
Kuzey Afrikada, Verşin rivayetiyle, Nafi kıraâtı üzerine basılmış mushaflar mevcuttur.
3) **Asım Kıraatı**: Bugün yer yüzündeki müslümanların büyük bir çoğunluğu, Asım kıraâtımn **hafs rivayeti**ni kullanmaktadırlar.
2- **Hecâ harfleriyle başlayan sureler**;
Bunlar **29 sürenin başında** bulunmaktadır.
6 surede elif lam mim,
7 surede ha mim,
iki surede ta sin mim,
bir sürede elif lam mim sad,

bir sürede - ta he ,
bir sürede ya sin ,
bir sürede kef he ye ayn sad ayet olarak kabul edilir,
6 surede - **elif lam ra,**
bir sürede - ta sin,
bir sürede - sad,
bir sürede - nun,
bir sürede - gaf; bunlar tam bir ayet değildir, bulundukları
ayetin birer cüz'üdür.
1- el-Bakara - **elif lam mim**.
 2- Alu İmran- **elif lam mim.**
3- el-A'râf: **elif lam mim sad**.
4—Yûnus - **elif lam ra**
5—Hûd- **elif lam ra**
 6—Yûsuf - **elif lam ra**
7—er-Ra'd- **elif lam ra**
 8—İbrâhim - **elif lam ra**
9—el-hicr - **elif lam ra**
10—Meryem - **kef he ye ayn sad**
11—Tâ Hâ **- ta he**
12—eş-Suarâ- **ta sin mim**
 13—en-Neml **- ta sin**
14—el-Kasas : **ta sin mim**
15—el-Ankebût - **elif lam mim**
16- er-rum :**elif lam mim**
  17- Lukmân : **elif lam mim**
18- es-Secde : **elif lam mim**
19—Yâ Sin - **ya sin**
20— Sâd - **sad**
21—el-Mu'min - **ha mim**
22— Fussilet - **ha mim**
23—eş-Sûr - **ha mim**
24— ez-Zuhruf - **ha mim**
25—ed-Duhân **- ha mim**
26— el-Câsiye - **ha mim**
27—el-Ahkâf - **ha mim**
28—Kâf -**gaf**
29—el-Kalem - **nun**
3— **Nidâ ile başlayan süreler**: Kur'ânı Kerimde **on süre nidâ**

ile başlamâktadır.
Bunlardan **beş** tanesi Hz. Peygambere, **beş** tanesi de ümmetine tevcih edilmiştir.
Bu süreler de şunlardır:
1—en-Nisâ - **ya eyyühennas**
2—el-Maide -**ya eyyühellezine emenü**
3—el-Hac -- **ya eyyühennas**
4—el-Ahzâb -- **ya eyyühennebiyyü**
5—el-Hucurât -**ya eyyühellezine emenü**
6—el-Mumtahane: -**ya eyyühellezine emenü**
7—et-Talâk - **ya eyyühennebiyyü**
8—et-Tahrim - **ya eyyühennebiyyü**
9—el-Müzzemmil. **ya eyyühel müzzemmil**
10—el-Müddessir : **ya eyyühel müddessir**
4— **Haber cümlesi** ile başlayan süreler: Bunların adedi **21** dir
1—el-Enfâl
2—et-Tevbe
3—en-Nahl :
4—el-Enbiyâ
5—el-Mu'minün :
6—en-Nür :
7—ez-Zümer
8—Muhammed
9—el-Feth
10—el-Kamer
11—er-Rahmân
12—el-Müeâdele :
13—el-Hâkka
14—el-Meriç
15—Nüh
16—Abese
17—el-Kadr
18—el-Beyyine
19—el-Kâria
20—et-Tekâsür
21—el-Kevser
5— **Yemin** (Kasem) ile başlayan süreler: **Yeminle başlayan sürelerin adedi 17** dir**.**
Kur'an Kerimde **17 sure** nin başında kasem bulunmakta ve

okuyucuların nazarı dikkatini daha başlangıçta çekmektedir.
Bir sûre **melâikeye** (**vessaffâti**)
İki süre **feleke** (**ve'l-Buruci, ve't-Tariki**),
6 sûre **feleğin levazımına** (ve'n-**Necmi**, ve'l-**Fecri**, ve'ş-**Şemsi**, ve'l-**Leyli**, ve'd-**Duha**, **ve'1Asri**),
iki sûre **havaya** (**ve'z-Zariyati, ve'l-Mürselâti**),
bir sûre **topra**ğa (**ve't-Tûri**),
bir sure **nebata** (**ve't-Tini**)
bir sûre **hayvan ı natıka** (**ve'nNaziati**),
bir sûre **hayvana** (**vel-Adiyati**) aittir.
Allah, Kur'anda **7** defa **kendi ismiyle yemin eder**. (sure içinde) (el-Flicr, 92).
Hazreti Peygambere **üç** ayette **yemin etmesi emir** buyurulmuştur. (**et-Tegâbûn, 7). (Sebe, 3) (Yunus, 53).**
1—es-Saffât
2—ez-Zâriyât
3—et-Tür
4—en-Necm
5—el-Klyâme
6—el-Mürselât
7—en-Nâziât
8—el-l3urüc
9—et-Tank
10—el-Fecr
11—el-Beled :
12—eş-Şems :
13—el-Ley1
14—ed-Duhâ :
15—et-Tin
16—el-Adiyât :
17—el-Asr
6— **Şart** ile başlayan süreler: Bunlar **7 süredir**
1—el-Vâkla
2—el-münâfikün :
3—et-Tekyir :
4—el-İnfitâr
5—el-İnşikâk:
6—ez-Zilzâl
7— en-Nasr

7— **Emir** ile başlayan süreler: Bunlar **6 süredir**
1—el-Cin
2—el-Alak
3—el-Kâfirün;
4— el-İhlas,
5— el-Falak
6— en-Nâs
8— **Soru ile başlayan sûreler**:,
Bunlar da **6** tanedir :
1—el-İnsan:
2—en-Nebe ,
3—el-Gâşiye;
4— el-İnşirah
5— el-Fil :
6— el-Mâün
9— **Dilek** ile başlayan süreler: Kur'an Kerimde dilek ile başlayan **üç sûre** vardır.
Onlar da şunlardır:
1—et-Tatfif - **veylüllil mütaffifin**
2—el-Hümeze - **veylülli külli hümezetillümezeh**
3—**Tebbet**
10— **Ta'lil** ile başlayan sûre: Kur'ânda **yalnız Kureyş suresi talil** ile başlamaktadır.
1- **Allah Taülayı öğme ile başlıyan süreler**:
Bunların yekünu **14** dür.
beş yerde "**el-Hamdu Lillah**",
iki yerde "**Tebareke**",
yedi yerde de "**tesbih**" lafızlanyle başlamaktadır.
Bu **14** sürenin isimleri ve başlangıçları şunlardır:
1- el-Fatiha
2- el-En'âm
3- el-isra
4- el-Kehf ,
5- el-Furkân ,
6- Sebe' ,
7- Fâtır
8- el-Hadid ,
9- el-Haşr ,

10- es-Saff ,
11- el-Cumu'a ,
12- et-Tegâbun ,
13- **el-Mülk**
14- el-A'lâ

Kur'anda **tekerrür eden bazı âyetler** üzerinde duralım:

1- (**fe keyfe keene azebii ve nüzür**) **ki benim azabım** ve **tenbihlerim nasılmiş (düşünün**).
Bu âyet **el-Kamer** süresinde **4** defa tekrarlanmaktadır.

2- (**ve legad yessernel gur'eene lizzikri fe hel mim müddekir**) "**ibret için Kur'ânı kolaylaştırdık, hiç ibret alan var mı**?"
Bu ayette yine **el-Kamer** suresinde **4** defa tekrarlanmaktadır.

3— (**veylüyyevme izillil mükezzibiin**) "**O gün (hakkı) yalan sayanların vay haline**"
Bu âyet **el-Mürselât** suresinde **on** defa tekerrür etmi ştir.

4— (**fe bi eyyi eelee i rabbikümee tükezzibeen**)
"**Rabbinizin hangi nimetlerini yalan sayabilirsiniz**"
Bu âyet **er-Rahmân** siiresinde **31** defa takrarlanm ış tır.

mÜŞKİLU'L-KUrAN.: Kur'ânı Kerim âyetleri arasında **ihtilaf** ve **tenâkuz** gibi görülen keyfiyettir ki, aslında Allahın Kelâmında böyle bir hâlin mevciaiyeti bahis konusu olamaz.

Ihtilaf konusundaki tercih kâidesini şöylece sıralayabiliriz.

1) Hüküm hususunda ***Medeni olanlar Mekki olanlara*** tercih edilir

2) İki hükümden biri Mekke ehli ahvaline, diğeri Medine ehli ahvaline ait ölursa, ***Medine ekili ahvâli takdim olunur.***

3) İki hükümden birinin zâhir manası müstakil bir hükme, diğer ayetin lafzı bunu iktiza ederse, ***müstakil hüküm*** ifade eden tercih olunur.

4) İki âyetten her biri zâhirde kastedilen şeyi yüklenmiş olarak umum ifade ederse, bu takdirde onlardan birinin başka bir maksadı ***tahsise gideni*** varsa o tercih edilir.

EL-VüCuH VE EN-NEZAIR

Kur'ânı Kerimde, çeşitli manalarda kullanılan **müşterek lafızlar**ın mevciud olduğu müşahede edilir.

Bir kelimenin bir âyette ifade ettiği **mana** ile, yine aynı kelimenin diğer âyetlerde ifade ettiği **anlamlar aynı olmaktadir**. Îşte biz buna tefsir ilminde "**vücûh**" diyoruz.

Bunun aksine de, yani **çeşitli bir çok kelimenin aynı manayı ifade etmesine "Nezâir"** denir.
hüda kelimsi ve ondan türeyen kelimelerin, Kur'anı Kerimde **17** manası olduğu görülür. Bu **vücuha** örnektir.
"**cehennem" "'nar" "sakar" "huteme" "cahim**" gibi çeşitli lafızların **aynı manayı ifade etmeleri** gibi daha pek çok kelimeye rastlanılabilir.
Bunlar da **nezâire** ait örnekleri teşkil eder.
aslen Iranlı olan **Selman elFarisi'**nin, Fatihayı farsçaya terceme ettiğini,
hicri, 127 senesinde Kur'ânın **berberice**ye çevrildiği
Musa b. Seyyar el-Esvari'nin, Kur'âm talebelerine hem arapça, hem farsça tefsir ettiği,
Buzurg b. şehriyarm ifadesine göre, 270 /883 senelerinde Kur'âmn **hind** diline terceme edildiği bildiriliyor.
Saman°ğullarmdan **Mansiir b. Nûh** devrinde (354 /956) bir heyet Kur'am **farsçaya** terceme etmiş, bu esere **Taberi tefsiri**ni ek olarak ilave etmi şlerdir.
Kur'an Kerimin ilk latince tercemesi 1143 tarihinde **Robertus Ketenensis** (**Robert of Retina**) ile **Dalmaçyalı Hermannus** tarafından yapılmış ise de, bu terceme ancak 1543 senesinde Lüter'in tavsiyesi üzerine **Theodor Bibliender** tarafından neşredilmiştir.
Bu neşir tarihinden bir asır kadar sonra **Slezyalı rahip Dominicus**, izahlı bir kur'an tercemesi hazırlamış, fakat bu eser yazma olarak kalmış, basılmamıştı.
Bunlardan başka, 1698 de basılan tefsirli ve tenkidli bir Kur'an tercemesi, bu tercemelerin en iyisi addedilir. Bu terceme **Ludovicus Maraccius** (Maracci) tarafından yapılmıştır.
Uygur harfleriyle Kur'anın tam bir tercemesi yoktur. Ancak bazı ayetlerin parçaları ele geçmiştir. Prof. Reşit Rahmeti Arat 1951 senesinde İstanbulda neşrettiği **Edip Ahmed b. Mahmut Yükneki**'nin, **Atabetu'lHakayık**'ında bazı ayetlerin tercemesine rastlandığını, söylemektedir.
Latin harfleriyle yapılmış tercemelere gelince, adedleri epeyce vardır.
Onlardan en önemlilerini zikredelim:
1) İzmirli İsmail Hakkı, Kur'anı Kerim Tercemesi.
2) Ömer Riza Doğrul, Tanrı Buyruğu.

3) Muhammed Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'an Dili, yeni meali türkçe tefsir.
4) Hasan Basri Çantay, Kur'an]. Hakim ve Meali Kerim.
5) Osman Nebioğlu, Türkçe Kur'anı Kerim. 6) Abdülbaki Gölpınarlı, Kur'anı Kerim.
7) Besim Atalay, Kur'an.
8) Ömer Nasiihi Bilmen, Kur'anı Kerimin türkçe meali alisi ve tefsiri.
Rivâyet Tefsiri: buna **me'sûr** veya **nakli** tefsirde denilir. Selefden nakledilmiş eserlere dayanan tefsirdir. Diğer bir deyimle, rivayet tefsiri, bazı âyetleri beyan ve tafsil etmek için, bizzat yine Kur'ândaki başka âyetlerle, Hz. Peygamberin, sahabenin sözleriyle aç ıklanışı şekline denir. Ali b. Ebi Talha, Ebi Ravk ve İbn Cüreyc tefsirleri gibi.
za'f noktaların genel olarak üç noktada toplayabiliriz :
1- Tefsirde uydurma haberlerin çokluğu,
2- israiliyatın girişi,
3- İsnadların hazfı.
En meşhur **rivayet** tefsirlerinin birkaçını aşağıda zikredelim.
1) **Muhammed b. Cerir et-Taberi**, Câmi'u'l-Beyân an Te'vili'l-Kur'ân.
2) Elnfl-**Leys es-Semerkandi**; **Bahrul Ulum**
3) **Ebü İshak es-Salebi**, el-Keşf ve'l-Beyân an Tefsiri'l-Kur'ân.
4) **Eba Muhammed el-Huseyn el-Bagavi**, Maâlimu't-Tenzil.
5) **İbn Atiyye el-Endelûsi**, el-Muharreru'l-Veciz fi tafsiril kitabil Aziz.
6) **İbn Kesir**, Tefsiru'l-Kur'anı'l-Azinı.
7) **Abdurrahmân es-Saâlibi**, el-Cevâhiru'l-Hisan fi Tefsiri'l-Kur'an.
8) **Celâluddin es-Suyüti**, fi Tefsiri'l-Me'sür.
9) **Muhammed Cemaluddin el-Kasımi**, Tefsiru'l-Kâsımi, mehasinut tevil.
2) **Dirâyet Tefsiri**: Buna **Re'y** ve **ma'kül** tefsir de denilir Rivayetlere munhasır kalmayıb, dil, edebiyat, din ve çeşitli bilgilere dayamlaı ak yapılan tefsirlerdir.
En meşhur dirâyet tefsirlerinden bazıları:
1) **Fahruddın er-Razı**, Mefâtihu'l-Gayb.
2) **el-Beydavi**, Envâru't-Tenzil ve Esrâru't-Te'vil.
3) **en-Nesefi**, Medâriku't-Tenzil ve Haketiku't-Te'vil.

4**) el-Hazin**, Lübâbu't-Te'vil fi Maâni't-Tenzil.
5) **Ebil Hayyan**, el-Bahru'l-Muhit.
6) **el-Mahalli ve's-Suyâti**, Tefsiru Celaleyn.
7) **el-Hatib** es-Sirâcu'l-Münir.
8**) Ebuss-Suud**, İrşâdu'l-Akli's-Selim ila Mezâye'l-Kitâbi'l-Kerim.
9) **el-Alusi**, Ruhu'l-Maâni fi Tefsiri'l-Kur'âni'l-Azim.
Sahabe Kur'ân âyetlerinin izalunı ya Peygamberden işitmek süretiyle veyahutta içtihadlanyle yapmışlardır
Sahabe arasında tefsir sahasında şöhret kazanan şu zevatı ilk başta sayabiliriz.
Ali b. Ebi Tali]) (Ö. 40 /660),
Abdullah b. Mes'ud (Ö. 32 / 652)
Ubeyy b. Kalk (Ö. 19 / 640),
Abdullah b. Abbas (Ö. 68 / 687-688)
Ebil Musa el-Eş'ari (Ö. 44 /664),
Zeyd b. Sâbit (O. 45 /665) ve
Abdullah b. ez-Zubeyr (Ö. 73 /692) dir.
Abdullah ibn Mesud : Bu sahada İbn Abbas'dan sonra ilk akla gelen sahabi odur. Kendisi, Hazreti Peygamber tarafından cennetle müjdelenmiştir.
İbn Mes'ud, Irak tefsir medresesinin temelini atan şahsiyyettir.
Bu re'y ve kıyasın öncüsü de hiç şüphesiz Hz. Ömer ve Abdullah b. Mes'ud idi.
Küfede, İbn Mes'udun tefsir ekolünde yetişen,
Alkame b. Kays,
Mesrük b. el-Ecda' ,
el-Esved b. Yezid,
eş-Şa'bi,
el-Hasen el-Basri,
Katade,
Sa'id b. Cübeyr
Abdullah b. Abbas :Tefsir alanında, şöhrete ulaşanlardan biri belkide **en önemlisi**dir.
Bahru'l-İlm, hibr, tercümünu'l- Kur'an' vasfını kazanmış.
Allahım onu dinde fakih kıl ve ona te'vili öğret.
Abdullah b. Selam ve **Ka'bu'l-Ahbar**'dan bol bol rivayette bulunmuştur.
israiliyat denilen haberleri üç kısımda miltaala edebiliriz:
a) Sıhhatı bilinip, Kitaba muyafık olanlar. Bunlar makbûl olan

haberlerdir.
b) Yalan olduğu bilinip, Kitaba muhalif olanlar ki, bunların rivayeti asla tecviz edilemez.
c") Sıhhatını tam olarak bilemediğimiz, bu bakımdan ne kabul ve ne de yalanlayabildiğimiz. rivayetlerdir. İslami tefsirdeki ihtilaflar buradan çıkmaktadır.
Tabiilere gelince, onlar ehli kitabdan, sahabeye nisbetle daha fazla aldılar, Onların zamanında, tefsirde isrâili rivayetler daha ço ğaldı.
Kur'an tefsirinin belirli kâidelerini bir şekil altında ilk defa toplayan Mukâtil, Mücahid ve ed-Dahhâk vasıtasıyla **İbn Abbas**ın talebesi idi"
isrâili rivayetler ekseriya,
Abdullah b. Selam,
Ka'bu'l-Ahbar,
Vehb b. Münebbih,
Abdulmelik b. Cüreyc gibi dört şahıs etrafında dönmektedir.
Asrımızdaki tefsir hareketlerini ve meydana getirdikleri tefsirleri 4 grupta toplayabiliriz:
a) Mezhebi tefsirler,
b) ilhadi tefsirler,
c) Ilmi tefsirler,
d) içtimai edebi tefsirler.